

VanderHelm Milieubeheer B.V.

Nobelsingel 2
2652 XA Berkel en Rodenrijs

T 010 249 24 60

F 010 249 24 70

I www.vdhelm.nl

E info@vdhelm.nl

BIC RABONL2U

IBAN NL56 RABO 0354 4306 45

K.v.K. 27233428

B.T.W. nr. NL8009.49.481.B01

Ontwikkelingsmaatschappij Beagle Vastgoed LVIII
t.a.v. dhr. R. Buijsman
Postbus 26033
3002 EA te Rotterdam

Ons kenmerk: OMFA20210476
Datum: Briefrapport alternatievenbezoek vleermuizen
Behandeld door: 19-08-2021
Betreft: Mevr. J.L. van de Poel MSc.

Geachte heer Buijsman,

Hierbij ontvangt u het briefrapport met daarin de conclusies van het alternatievenbezoek vleermuizen. Tijdens dit bezoek is in de omgeving van het projectgebied gekeken naar mogelijke alternatieve verblijfplaatsen, mogelijke locaties voor tijdelijke vleermuiskasten en mogelijke alternatieve vliegroutes. Deze elementen zouden gelden als (tijdelijk) alternatief van de – in een eerder uitgevoerd soortgericht onderzoek (VanderHelm Milieubeheer B.V., d.d. 28-09-2020, kenmerk 20191257) – vastgestelde (essentiële) vliegroute en een baltsterritorium van vleermuizen, ter plaatse van de groenstrook ten zuidoosten van de Patrijzenlaan, te Oostvoorne.

AANLEIDING EN DOELSTELLING

Ontwikkelingsmaatschappij Beagle Vastgoed LVIII is voornemens nieuwbouw te realiseren ter plaatse van het groengebied (veelal bestaand uit oude weides en bomensingels) tussen de Fazantenlaan en Patrijzenlaan, te Oostvoorne. De nieuwbouwplannen zijn mogelijk van invloed op een reeds vastgestelde essentiële vliegroute en een baltsterritorium van vleermuizen. Verstoring of vernieling van een essentiële vliegroute of een baltsterritorium van vleermuizen betreft een overtreding op artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming (Wnb) (zie voor het wettelijk kader bijlage 1). Indien de werkzaamheden inderdaad tot een overtreding van de Wnb leiden, dient een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd bij provincie Zuid-Holland uitvoerende instantie Omgevingsdienst Haaglanden. Onderdeel van de ontheffingsaanvraag is het in kaart brengen van reeds aanwezige alternatieven voor vleermuizen in de omgeving van de vliegroute en het baltsterritorium, die mogelijk verloren gaan bij uitvoering van de werkzaamheden.

ALTERNATIEVE VERBLIJFPLAATSEN

Methode

Gekeken is naar de geschiktheid van gebouwen voor paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen binnen een straal van c. 200 meter rondom het baltsterritorium. Geschiktheid van gebouwen is bepaald op basis van de aanwezigheid van open stootvoegen, overhangende dakpannen, kieren en/of andere openingen die (mogelijk) toegang geven tot een binnenruimte (zoals een open spouwmuur of ruimte onder het dak). Indien mogelijk is met behulp van een ijzeren pin gekeken of spouwmuuren open zijn en bijvoorbeeld niet zijn volgespoten met isolatiemateriaal.

Tevens is op basis van informatie verzameld tijdens het soortgericht onderzoek (VanderHelm Milieubeheer B.V, kenmerk 20181199, d.d. 20-12-2019) bepaald of de potentiële alternatieve verblijfplaatsen in de omgeving reeds in gebruik zijn door de gewone dwergvleermuis tijdens het paarseizoen. Indien een grote hoeveelheid potentiële verblijfplaatsen aanwezig is binnen 200 m die niet

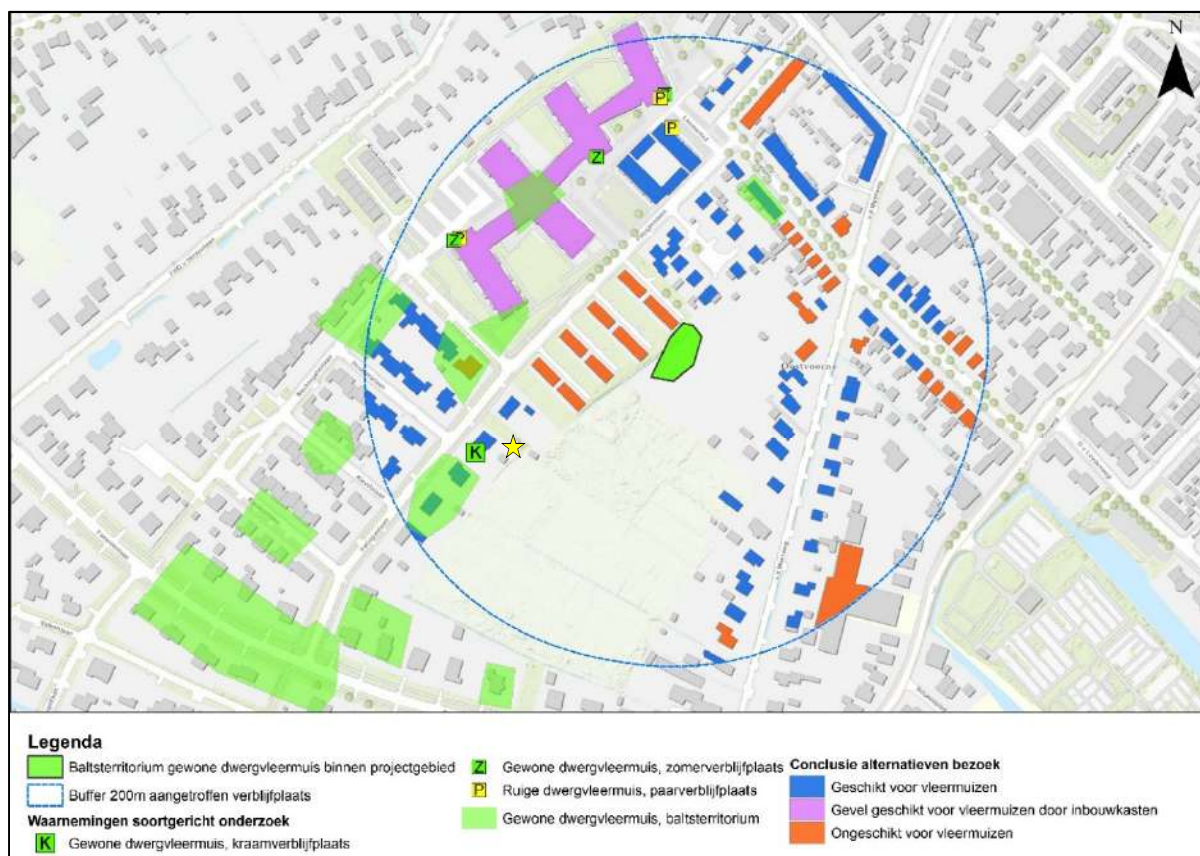
reeds bezet zijn door de gewone dwergvleermuis, dan kan geconcludeerd worden dat voldoende alternatieven in de omgeving aanwezig zijn.

Resultaten

Binnen een straal van c. 200 meter vanaf het baltsterritorium dat (gedeeltelijk) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden ligt is gezocht naar reeds aanwezige alternatieve (paar)verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen. Afbeelding 1 geeft de resultaten van dit bezoek weer. Een groot deel van de bebouwing in de omgeving van het baltsterritorium is geschikt als paarverblijfplaats, doordat bijna alle bebouwing is voorzien van een pannendak, en een groot deel van die pannendaken beschikken over ruimte tussen de gevel en de nokpan en/of ruimte tussen de gevel en de kantpannen. Enkele gebouwen zijn bovendien voorzien van stootvoegen, die toegang bieden tot de spouw. In één geval is het gebouw enkel geschikt doordat er een groot aantal (kleine) vleermuiskasten zijn ingebouwd. Dit gebouw is weergegeven in het paars in afbeelding 1.

De bebouwing direct ten noordwesten van het baltsterritorium binnen projectgebied zal binnenkort worden gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw. Het is onbekend of in deze nieuwbouw vleermuiskasten zullen worden ingebouwd.

In afbeelding 1 zijn ook de resultaten van het soortgericht onderzoek naar vleermuizen (VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk 20191257, d.d. 28-09-2020) opgenomen. Hieruit blijkt dat een deel van de alternatieven in de omgeving reeds in gebruik is.

Afbeelding 1: Binnen c. 200 meter vanaf het vastgestelde territorium is alle toegankelijke bebouwing onderzocht op geschiktheid als alternatieve verblijfplaats. Alle bebouwing die geschikt is bevonden is weergegeven in het blauw of paars. Ongeschikte bebouwing is weergegeven in het oranje. Grijs bebouwing kon niet worden onderzocht.

Conclusie

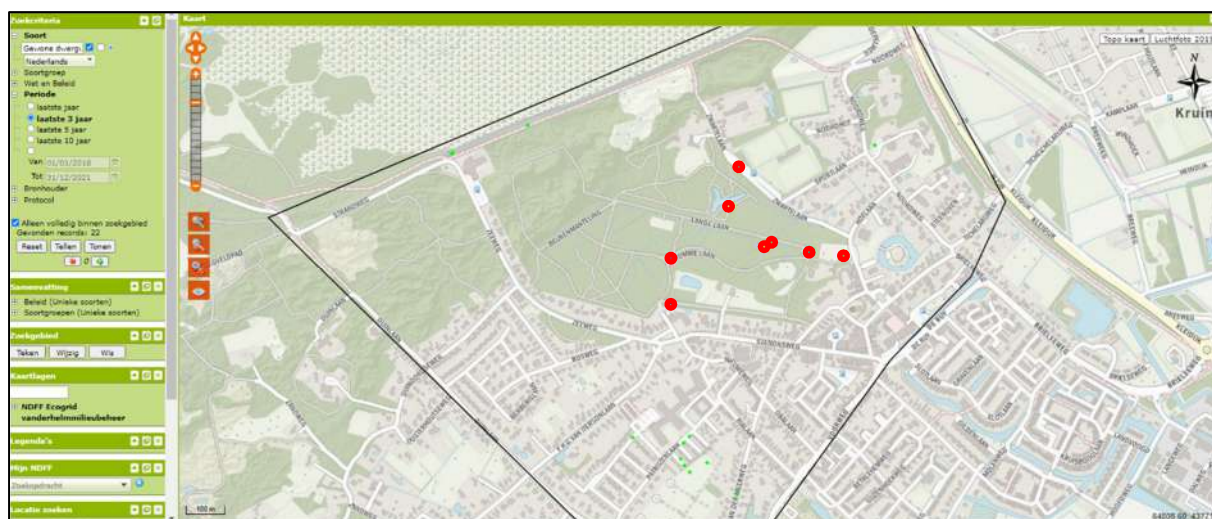
In de omgeving van het projectgebied zijn reeds veel geschikte alternatieven aanwezig. Echter, een deel daarvan is al in gebruik bij territoriale mannetjes (gewone dwergvleermuis). Indien de functionaliteit van het baltsterritorium niet gewaarborgd kan worden (als gevolg van de werkzaamheden), dan raden wij aan om extra tijdelijk alternatief aan te bieden, bij voorkeur ter plaatse van het electriciteitshuisje, aangegeven met een gele ster in afbeelding 1.

ALTERNIEVE VLEGROUTES

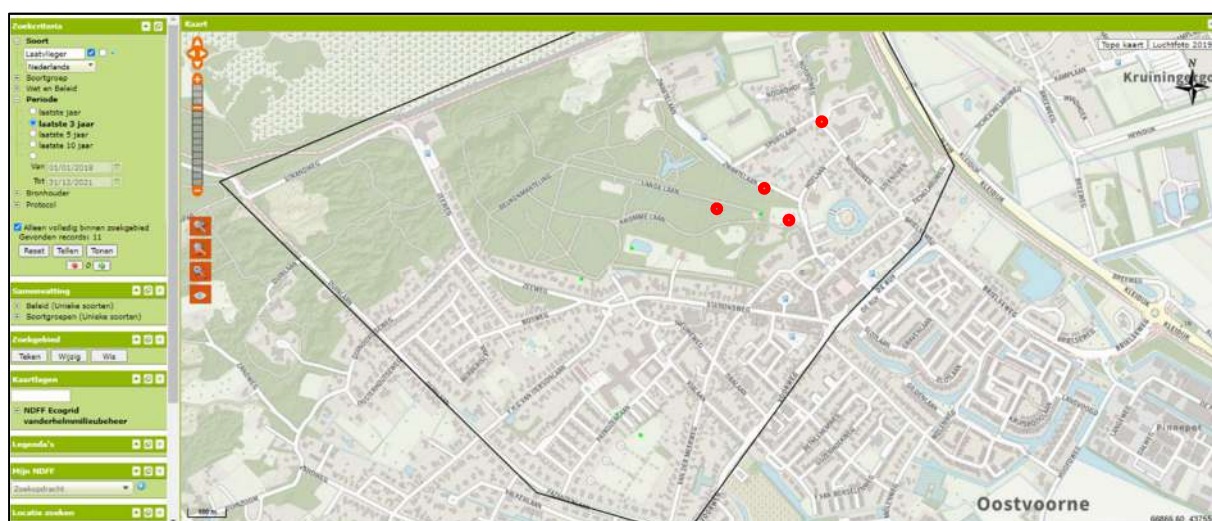
Methode

Daar uit de toetsing van de werkzaamheden (VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk OMFA20210476, d.d. 03-06-2021) blijkt dat de werkzaamheden niet op een zodanige wijze kunnen worden uitgevoerd dat de functionaliteit van de vastgestelde vliegroute van gewone dwergvleermuis en laatvlieger gewaarborgd kan worden, is tijdens het alternatievenbezoek gekeken naar mogelijk alternatieve vliegroutes in de omgeving, en eventuele knelpunten op die vliegroutes (in de vorm van onderbreking van lijnvormige elementen of verlichting).

Uit data van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) blijkt dat in de afgelopen drie jaar vooral veel waarnemingen zijn gedaan van foergerende en overvliegende gewone dwergvleermuis en laatvlieger, ter plaatse van de duinbossen ten noorden van het projectgebied (zie afbeelding 2 en 3). Derhalve is aangenomen dat de vliegroute die is vastgesteld binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (weergegeven met gele pijl in afbeelding 5), slechts onderdeel vormt van een vliegroute naar deze duinbossen. Het mogelijke vervolg van deze vliegroute is in afbeelding 5 weergegeven met een gele, onderbroken, pijl. Tijdens het alternatievenbezoek is gekeken naar alternatieve vliegroutes die leiden naar kleine, met het binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezige vergelijkbare, foerageergebieden, én die leiden naar de duinbossen ten noorden van het projectgebied.

Afbeelding 3: Waarnemingen van gewone dwergvleermuizen binnen, en in de omgeving van, het projectgebied, in de afgelopen drie jaar. De waarnemingen zijn weergegeven met lichtgroene stippen. Alle rood-omcirkelde waarnemingen betreffen waarnemingen van meerdere dieren die foeragerend of overvliegend zijn waargenomen. Bron: NDFF.

Afbeelding 4: Waarnemingen van laatvliegers binnen, en in de omgeving van, het projectgebied, in de afgelopen drie jaar. De waarnemingen zijn weergegeven met lichtgroene stippen. Alle rood-omcirkelde waarnemingen betreffen waarnemingen van meerdere dieren die foeragerend of overvliegend. Bron: NDFF.

Resultaten

De omgeving van het projectgebied is, evenals het projectgebied, zeer groen. Tenminste de helft van de straten zijn (aan weerszijden) geflankeerd door bomenrijen, waardoor een veelheid aan donkere corridors aanwezig is. Veel van de bebouwing betreft grondgebonden woningen met groene tuinen. Er zijn meerdere kleinschalige (ex-)landbouwgronden aanwezig, die opgedeeld zijn doormiddel van struiken en bomen. Afbeelding 4 geeft middels een drieluik een impressie van de omgeving. In het drieluik zijn twee verschillende straten, met daarop aansluitend voortuinen, en een doorkijkje naar (ex)landbouwgrond met daarop bomen en struiken.

Afbeelding 4A: Blik op de F.H.G. van Itersonlaan, in westelijke richting. Foto genomen ter hoogte van nummer 54.

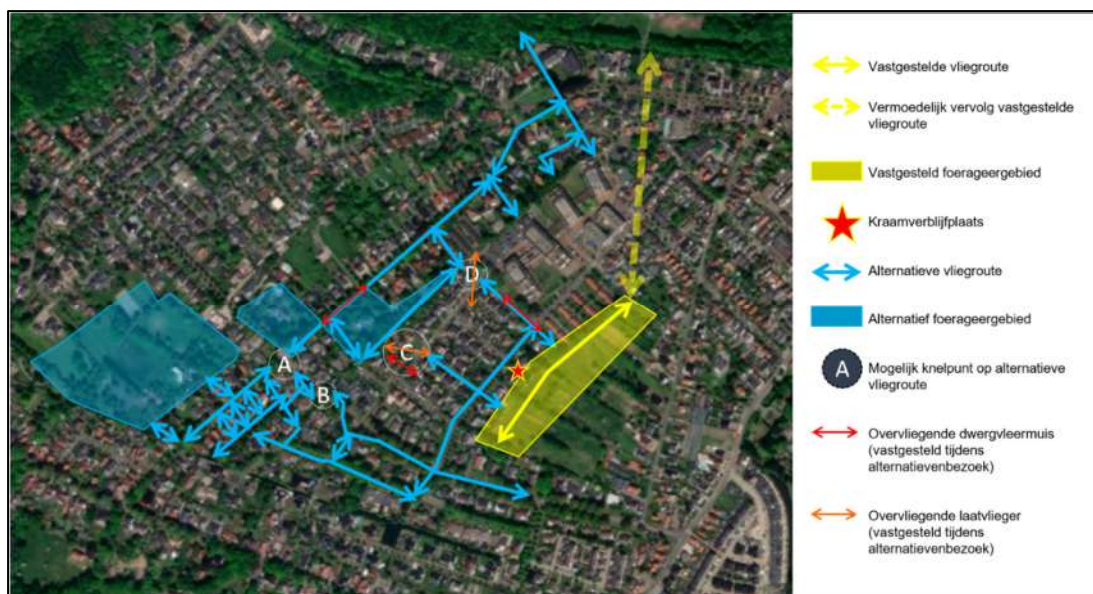

Afbeelding 4B: Doorkijkje naar foerageergebied (ex)landbouwgrond ten noorden van F.H.G. van Itersonlaan.

Afbeelding 4C: Blik op Fazantenlaan, in noordwestelijke richting. Foto genomen ter hoogte van nummer 5.

In de omgeving van het projectgebied zijn derhalve meerdere alternatieve vliegroutes die leiden naar kleine, met het binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezige vergelijkbare, foerageergebieden, én die leiden naar de duinbossen ten noorden van het projectgebied (zie afbeelding 5). Echter, op deze vliegroutes werd een viertal knelpunten vastgesteld. Op deze knelpunten treedt een (grotere) onderbreking van lijnvormige elementen, zoals bijvoorbeeld bomenrijen, op, of is veel meer verlichting aanwezig dan in de rest van omgeving. Hieronder worden deze knelpunten één voor één besproken:

Afbeelding 5: Resultaten van het alternatievenbezoek, wat betreft alternatieve vliegroutes in de omgeving. Delen waar geen pijlen staan en geen knelpunten zijn aangegeven zijn niet onderzocht.

Knelpunt A

Knelpunt A betreft een relatief felverlicht kruispunt (zie afbeelding 6A). De verlichting is afkomstig van lage straatlantaarns met conische, rondom schijnende armaturen. De bomenrijen en boomgroepen in de omgeving zijn hoger dan deze straatlantaarns. Door de armaturen zodanig af te stellen dat zij enkel naar beneden (en opzij) schijnen, in plaats van omhoog, kan dit knelpunt worden weggenomen. Door knelpunt A weg te nemen ontstaat een aaneengesloten alternatieve vliegroute (ZW-NO) naar de duinbossen ten noorden van het projectgebied.

Afbeelding 6A: Knelpunt A, gezien vanuit het zuidwesten (F.H.G. van Itersonlaan).

Afbeelding 6B: Knelpunt B, gezien vanuit het noordoosten (Fazantenlaan).

Afbeelding 6C: Knelpunt C, gezien vanuit het zuidwesten (Nachtgalenlaan). Bij de rode pijl staat een straatlantaarn.

Afbeelding 6D: Knelpunt D, gezien vanuit het zuidoosten (F.H.G. van Itersonlaan). Bij de rode pijl staat een straatlantaarn.

Knelpunt B

Knelpunt B betreft een onderbreking in de bomenrij met daarbinnen een straatlantaarn (zie afbeelding 6B). Het is niet ondenkbaar dat gewone dwergvleermuizen en laatvliegers in de huidige situatie gewoon over knelpunt B heen vliegen, echter, door te voorkomen dat het licht van de straatlantaarn naar boven uitstraalt wordt de vliegroute waarschijnlijk veel aantrekkelijker.

Knelpunt C

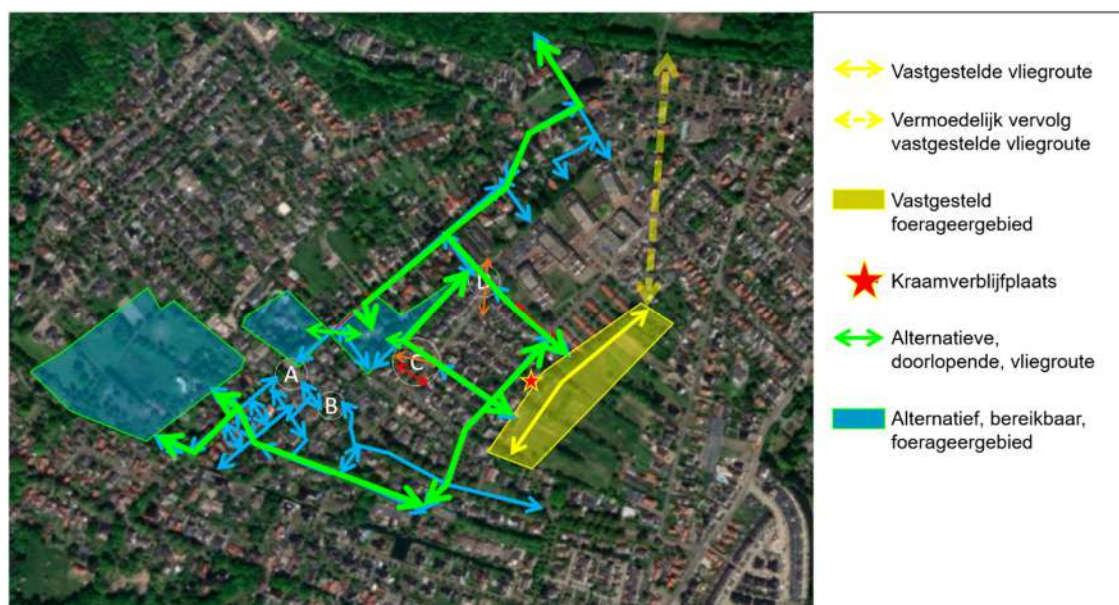
Knelpunt C betreft een soort kruispunt met een lantaarnpaal en weinig (hoge) begroeiing rondom (zie afbeelding 6C). Op het eerste gezicht lijkt dit kruispunt ongeschikt als (onderdeel van een) vliegroute van gewone dwergvleermuis en/of laatvlieger. Tijdens het bezoek in de avond (het veldbezoek duurde tot ruim na uitvliegtijd vleermuizen) zijn echter drie laatvliegers en drie gewone dwergvleermuizen waargenomen ter plaatse van dit knelpunt: één gewone dwergvleermuis kwam vanuit noordoostelijke richting en stak het kruispunt over richting de achtertuinen van de woningen aan de Kievitslaan (oneven huisnummers), om daar vervolgens kort te foerageren. Drie laatvliegers kwamen, kort na elkaar, vanuit de Kievitslaan en vlogen, dwars over het verlichte kruispunt, in noordwestelijke richting verder. Vervolgens kwamen twee gewone dwergvleermuizen vanuit de Kievitslaan aangevlogen, om langdurig boven de voortuinen, grenzend aan het kruispunt, te foerageren. Tijdens dit foerageren staken zij het betreffende kruispunt geregeld over. Op basis van deze waarnemingen wordt aangenomen dat 'knelpunt C' geen knelpunt is. Mogelijk wordt deze locatie nóg geschikter door het armatuur van de lantaarnpaal zodanig af te stellen dat deze enkel naar beneden (en opzij) schijnt.

Knelpunt D

Knelpunt D betreft een kruispunt met een lantaarnpaal en enkele bomen (zie afbeelding 6D). Op het eerste gezicht leek de aanwezigheid van de lantaarnpaal, in combinatie met een (kleine) onderbreking in het groen, deze locatie ongeschikt te maken als onderdeel van een vliegroute. Tijdens het bezoek in de avond (het veldbezoek duurde tot ruim na uitvliegtijd vleermuizen) is echter één laatvlieger waargenomen die het knelpunt zonder problemen overstak: de laatvlieger kwam vanuit zuidwestelijke richting (schuin vanuit de Nachtegalenlaan) en vloog, pal over de straatlantaarn, over het parkeerterrein aan de Koekoekslaan door in noordoostelijke richting. Op basis van deze waarneming wordt aangenomen dat 'knelpunt D' geen knelpunt is. Mogelijk wordt deze locatie nóg geschikter door het armatuur van de lantaarnpaal zodanig af te stellen dat deze enkel naar beneden (en opzij) schijnt.

Conclusie

Doordat tijdens het veldbezoek duidelijk werd dat de 'knelpunten' C en D (zie afbeelding 5) geen belemmering vormden voor doorgaande vliegroutes van gewone dwergvleermuizen en laatvliegers, kan worden gesteld dat er afdoende alternatieve vliegroutes aanwezig zijn in de omgeving van het projectgebied. Deze vliegroutes verbinden het projectgebied (en de kraamverblijfplaats direct ten noordwesten daarvan), in een doorlopende route, met de duinbossen, én met alternatief foerageergebied (zie groene pijlen in afbeelding 7)

Afbeelding 7: Conclusies alternatievenbezoek vliegroutes samengevat in groene pijlen en groenomkaderde vlakken.

ALGEHELE CONCLUSIE

Indien als gevolg van de werkzaamheden de functionaliteit van het baltsterritorium en de bijbehorende paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis niet gewaarborgd kan worden, dan zullen de werkzaamheden dus leiden tot een overtreding op de Wet natuurbescherming. Indien dit het geval is dient voorafgaand aan uitvoering van de werkzaamheden een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. In de omgeving van het projectgebied zijn al zeer veel alternatieve verblijfplaatsen aanwezig. Toch raden wij aan extra tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen aan te bieden.

Er zijn gelijkwaardige en betere alternatieve vliegroutes en foerageergebied aanwezig in de omgeving van het projectgebied, die bovendien in verbinding staan met het projectgebied, en de aangetroffen kraamverblijfplaats net buiten projectgebied. Derhalve wordt geconcludeerd dat geen sprake is van een essentiële vliegroute binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Uitvoering van werkzaamheden die de – binnen projectgebied – vastgestelde vliegroute en het foerageergebied aantasten kunnen (onder begeleiding van een ecooloog) worden uitgevoerd zonder dat daarbij de Wet natuurbescherming wordt overtreden. Voor dit onderdeel hoeft dus geen ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Aanpassen van armaturen van lantaarnpalen ter plaatse van knelpunt A en B (zoals weergegeven in afbeelding 5 en 6) en eventueel knelpunt C en D (idem) kunnen leiden tot een versterking van het netwerk aan vliegroutes van vleermuizen in dit gedeelte van Oostvoorne.

KWALITEITSBORGING

VanderHelm Milieubeheer B.V. is lid van het 'Netwerk Groene Bureaus (NGB) - Brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging'. De werkzaamheden die door VanderHelm Milieubeheer B.V. worden uitgevoerd zijn gebaseerd op het door de NGB vastgestelde gedragscode.

VanderHelm Milieubeheer B.V. is VCA** gecertificeerd.

Onderhavig project wordt uitgevoerd in overeenstemming met het kwaliteitssysteem van VanderHelm Milieubeheer B.V. Dit kwaliteitssysteem is gecertificeerd conform de norm ISO 9001:2015.

TOT SLOT

Kwaliteit waarborgt tevredenheid en daarom vinden wij het belangrijk om te weten of u tevreden bent over onze diensten en producten. Wij stellen het dan ook zeer op prijs indien u op- en/of aanmerkingen heeft, dat u deze aan ons kenbaar maakt.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van het onderzoek en eventuele vervolgacties zijn wij graag bereid een nadere toelichting te geven. Hierover kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Dit briefrapport wordt, tenzij anders door u aangegeven, niet verzonden aan derden. Dit briefrapport mag, na kennisgeving aan VanderHelm Milieubeheer B.V., uitsluitend in haar geheel worden vermenigvuldigd of aan derden verstrekt.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groeten,
VanderHelm Milieubeheer B.V.

Opgesteld door::

Mevr. J.L. van de Poel MSc.

Gecontroleerd door

Mevr. M. Kortlever Boer MSc.

Bijlage 1: Wettelijke en bestuurlijke kaders natuurbescherming

Bijlage 1: Wettelijke en bestuurlijke kaders natuurbescherming

In Nederland wordt de bescherming van natuur geregeld met behulp van de Wet natuurbescherming. Onder de Wet natuurbescherming valt de bescherming van enerzijds in het wild levende dieren (fauna) en planten (flora) en anderzijds de gebiedsbescherming en de bescherming van houtopstanden. In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de vigerende wet- en regelgeving inzake de Wet natuurbescherming.

WET NATUURBESCHERMING (01-01-2017)

De Wet natuurbescherming is een samenkomst van drie voormalige natuurwetten: De Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Onder de Wet natuurbescherming valt nu de soortenbescherming en de gebiedsbescherming.

SOORTENBESCHERMING (FLORA EN FAUNA)

De Wet natuurbescherming beschermd kwetsbare en zeldzame flora en fauna. De wet geldt daar waar beschermde soorten voorkomen. Daarbij is het niet van belang of dat specifieke gebied ook wettelijk beschermd wordt. De beschermde soorten zijn onderverdeeld in Europees- en Nationaal beschermde dier- en plantensoorten. Afhankelijk van de beschermde status van een soort dient bij de aantasting van exemplaren of nesten, voortplantings- of rustplaatsen van deze soort, bij activiteiten die de verbodsbepalingen overtreden, een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Belangrijk voor de toekenning hiervan is de status, maar ook of de duurzame instandhouding van de populatie wel of niet in het geding is. Indien geen verbodsbepalingen worden overtreden kan mogelijk worden volstaan met een mitigatieplan.

Europees beschermde dier- en plantensoorten

Deze soorten betreffen in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het Verdrag van Bonn en vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Voor deze soorten dienen in het geval van ruimtelijke ontwikkeling mitigerende maatregelen opgesteld te worden die ervoor zorgen dat de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen gegarandeerd wordt. Tevens kunnen werkzaamheden, onder voorwaarden, worden uitgevoerd volgens een goedgekeurde gedragscode. Wanneer dit niet mogelijk is kan, indien de volgende belangen aan de orde zijn: bescherming van flora en fauna, dwingende redenen van groot openbaar belang of volksgezondheid of openbare veiligheid, een ontheffing aangevraagd worden.

Vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn

Voor vogels dienen in het geval van ruimtelijke ontwikkeling mitigerende maatregelen opgesteld te worden die ervoor zorgen dat de functionaliteit van de nesten en rustplaatsen gegarandeerd wordt. Tevens kunnen werkzaamheden, onder voorwaarden, worden uitgevoerd volgens een goedgekeurde gedragscode. Wanneer dit niet mogelijk is kan, indien de volgende belangen aan de orde zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer of volksgezondheid of openbare veiligheid, een ontheffing aangevraagd worden.

Nationaal beschermde dier- en plantensoorten

Deze soorten betreffen in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de Wet natuurbescherming.

Vrijstelling

Middels een vrijstellingsregeling kan in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling vrijstelling verleend worden voor nationaal beschermde dier- en plantensoorten. Derhalve hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor deze soorten blijft wel de algemene zorgplicht van kracht. Per provincie wordt een vrijstellingslijst opgesteld. Elke provincie kan ervoor kiezen om verschillende soorten vrij te stellen. Per project zal gekeken moeten worden welke dier- en plantensoorten in de betreffende provincie zijn vrijgesteld. Voor soorten die niet zijn vrijgesteld dient gewerkt te worden volgens een goedgekeurde gedragscode, of dient bij de aantasting van exemplaren nesten, voortplantings- of rustplaatsen van deze soort bij activiteiten die de verbodsbepalingen overtreden, een ontheffing op de Wet natuurbescherming worden aangevraagd.

Verboden handelingen

Naast de zorgplicht zijn een aantal verboden handelingen opgenomen. Deze worden hieronder weergegeven.

Artikel 3.1 Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Habitatrictlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrictlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrictlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Nationaal beschermde dier- en plantensoorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in

- verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Gedragscode

Voor zowel Europees als nationaal beschermde soorten geldt dat werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden volgens een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. De betreffende gedragscode moet voor de werkzaamheden en soort(groep) geschreven en beschikbaar zijn. Dit geldt indien de werkzaamheden plaatsvinden in het kader van:

- een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of –bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- een bestendig gebruik, of
- een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd onder een gedragscode, mits de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen van de soorten behouden blijft.

Zorgplicht

De zorgplicht valt onder zowel de soortenbescherming (dier- en plantensoorten) als de gebiedsbescherming. Onderstaand worden de maatregelen met betrekking tot zorgvuldig handelen weergegeven, zoals opgenomen artikel 1.11 en artikel 3.31, lid 3, van de Wet natuurbescherming.

Artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura-2000 gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura-2000 gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Artikel 3.31, lid 3, van de Wet natuurbescherming

3. Van zorgvuldig handelen is in elk geval sprake, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:
 - a. er worden slechts handelingen verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, bedoeld in het tweede lid, en
 - b. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op dieren wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:
 - i. dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden gedood;
 - ii. nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd, dan wel voortplantingsplaatsen of

- rustplaatsen van de in artikel 3.5, eerste lid, of artikel 3.10, eerste lid, bedoelde dieren worden beschadigd of vernield, en
- iii. eieren van dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden vernield, of
- c. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op planten van soorten als bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, of 3.10, eerste lid, wordt voorafgaand aan en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen dat deze planten worden geplukt, afgesneden, ontworteld of vernield.

